

Вступ

Значення нестероїдних протизапальних лікарських засобів (НПЗЗ) у сучасному житті людини важко переоцінити, оскільки вони відносяться до числа найбільш поширених лікарських засобів (л/з) [1]. З кінця ХХ століття і дотепер відмічається тенденція до збільшення споживання НПЗЗ у 2-3 рази кожні 10 років [2; 1]. Кожний третій мешканець планети використовує НПЗЗ. Широке коло гострих і хронічних захворювань, що супроводжуються запальним процесом і болем, при лікуванні котрих використовуються нестероїдні протизапальні лікарські засоби, зумовлює актуальність своєчасного і оптимального забезпечення хворих ефективними л/з з хорошим профілем безпечності. У той же час якість і повнота надання належної фармацевтичної допомоги населенню значною мірою спирається на уміння правильно сформуванати асортимент лікарських препаратів. Тому як для лікарів, так і для працівників аптечних закладів необхідна своєчасна інформація щодо препаратів, представлених на фармацевтичному ринку [3].

Метою та завданням даної роботи було проведення маркетингового аналізу асортименту лікарських засобів протизапальної дії вітчизняного й іноземного виробництва та визначення їх конкурентоспроможності.

Методи дослідження

Аналіз асортиментної структури нестероїдних протизапальних лікарських препаратів здійснювали на основі інформації прайс-листів сервісної компанії «БадМ» у період червень 2013 – червень 2014 рр. у зв'язку з максимальним асортиментом досліджуваних лікарських засобів, представлених на ринку Вінничини саме цією сервісною фармкомпанією.

Для визначення ступеня напруженості між виробниками препаратів-аналогів розраховували коефіцієнт напруженості (K_{vi}) за формулою:

$$K_{vi} = n-1/n,$$

де n – кількість усіх конкурентних аналогів фірм [4].

Аналіз здійснювали на основі даних звітності продажів компанії «БадМ» за вказаний період.

Результати й обговорення

За даними прайс-листів сервісної компанії «БаДМ» встановлено, що у період червня 2013 – червня 2014 рр. на регіональному фармацевтичному ринку Вінниччини в обігу знаходиться 128 лікарських форм НПЗЗ за різними МНН.

За результатами дослідження асортиментної структури НПЗЗ встановлено, що лише 29,9 % таких л/з виробляють на території України (рис. 1). Серед іноземних країн-постачальників лідируючі позиції займають виробники Німеччини (18,10 %) та Індії (15,48 %), дещо менше на фармацевтичному ринку представлені виробники Словенії (14,91 %) та Польщі (12,89 %), 6,32 % припадає на виробників Італії, продукція цих країн представлена 6-21 препаратами; 2,40 % припадає на інших іноземних виробників, продукція котрих представлена 1-4 препаратами (див. рис. 1).

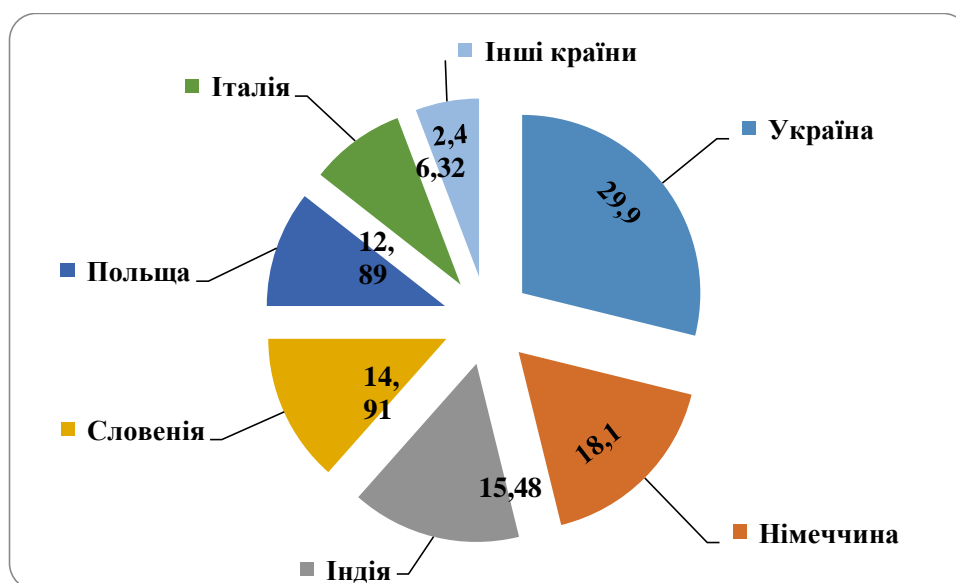

Рис. 1. Структура ринку лікарських засобів групи НПЗЗ залежно від країни-виробника.

У виробництві НПЗЗ українські виробники представлені: ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» (м. Харків), ВАТ «Фармак» (м. Київ), ПАТ «Київський вітамінний завод» (м. Київ), ВАТ «Київмедпрепарат» (м. Київ), АТ «Галичфарм» (м. Львів), ТОВ «КУСУМ ФАРМ» (м. Суми).

Фармацевтичний ринок іноземних виробників представлений: БЕРЛІН-ХЕМІ АГ (МЕНАРІНІ ГРУП), Байер Фарма АГ, Байер Біттерфельд ГмбХ (Німеччина), Пфайзер Фармасьютікалз Ел. Ел.Сі./Пфайзер Менюфектуринг Дойчленд ГмбХ (США/Німеччина); Мепро Фармасьютікалз Приват Лімітед, КУСУМ ХЕЛТХКЕР ПВТ. ЛТД, Маклеодс Фармасьютікалс Лімітед (Індія); КРКА, д.д., Ново место (Словенія); «ПОЛЬФАРМА» С.А. (Польща); Новартіс Фарма С.п.А., А. Менаріні Мануфактурінг, Логістікс енд Сервісес С.р.Л. (Італія).

Серед НПЗЗ найбільш популярними та запитуваними препаратами, як і раніше, залишаються похідні саліцилової (39 %) та фенілоцтової кислот (35 %), значну частку серед НПЗЗ становлять похідні фенілпропіонової кислоти (16 %), найменшу частку становлять похідні оксикамів, ідолової кислоти та інших хімічних груп (загалом 11 %) (рис. 2).

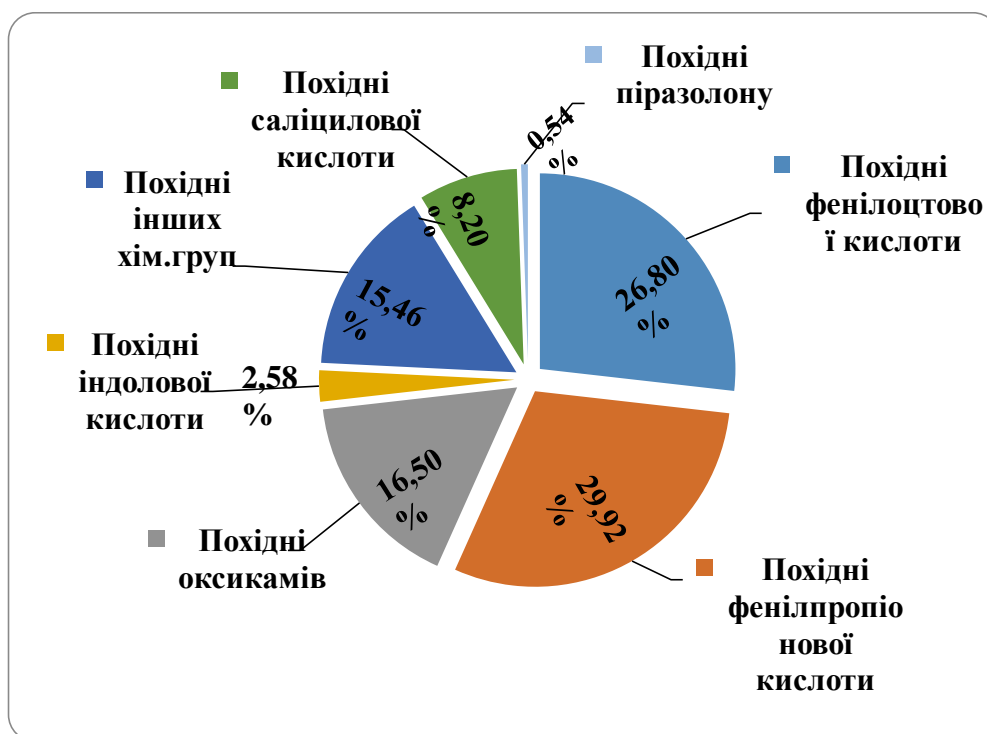

Рис. 2. Структура ринку лікарських засобів групи НПЗЗ у відповідності до хімічних груп.

Очевидно виявлене співвідношення похідних різних хімічних груп у структурі ринку лікарських засобів групи НПЗЗ, обумовлена зацікавленістю практичної медицини не лише у вираженому терапевтичному ефекті препаратів зі швидким купуванням симптомів запалення, стабільним цілодобовим лікувальним ефектом, а й в оптимальному співвідношенню користь/ризик

стосовно їх гастроінтестинальної токсичності та більш високої кардіоваскулярної небезпеки, різномайтти форм випуску та зручною схемою прийому препаратів.

Аналіз номенклатури продемонстрував, що НПЗЗ випускаються у різних лікарських формах (рис. 3).

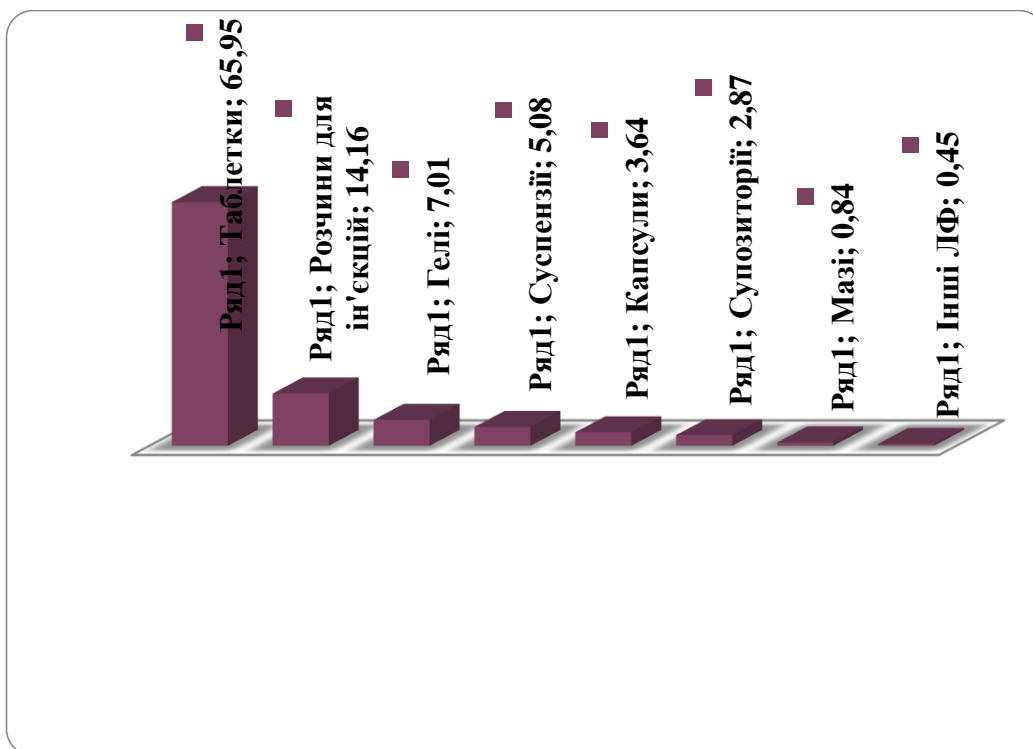

Рис. 3. Асортимент лікарських засобів групи НПЗЗ в залежності від виду лікарської форми.

Традиційно, частка твердих л/з, завдяки зручності їх застосування як в амбулаторних умовах, так і в стаціонарі, є домінуючою (65,95 %). Серед інших форм л/з переважають розчини для ін'єкцій (14,16 %), що пов'язано з їх широким використанням в умовах стаціонарного лікування та форми у вигляді гелю (7,01 %), що обумовлено ростом частки осіб похилого віку і, як наслідок, ростом поширеності захворювань опорно-рухового апарату, особливо тих, що супроводжуються суглобовим синдромом [5; 6].

Далі нами проаналізований ступінь напруженості між виробниками препаратів-аналогів. Зазначимо, що даний показник широко використовується при маркетингових дослідженнях національного ринку лікарських засобів різних фармакологічних груп [4; 7; 8; 9].

За результатами визначення ступеня напруженості між виробниками препаратів-аналогів встановлено, що найвища конкуренція спостерігається серед фірм, які випускають препарати похідних фенілоцтової, фенілпропіонової кислот і оксикамів. Висока конкуренція спостерігається між фірмами, що випускають препарати, які входять до різних хімічних груп за МНН: диклофенаку (0,980), ібупрофену (0,969), мелоксикаму (0,964), ацетилсаліцилової кислоти (0,937), німесулід (0,923), кетопрофену (0,916) (табл. 1).

Таблиця 1. Показники коефіцієнта напруженості між виробниками препаратів-аналогів за МНН нестероїдних протизапальних лікарських засобів.

Найменування л/з за МНН	Коефіцієнт напруженості
Похідні саліцилової кислоти	
Ацетилсаліцилова кислота (Аспірин)	0,937
Похідні піразолону	
Фенілбутазон	0,0
Похідні індолової кислоти	
Індометацин	0,800
Похідні фенілоцтової кислоти	
Диклофенак	0,980
Похідні фенілпропіонової кислоти	
Дексібупрофен	0,750
Ібупрофен	0,969
Декскетопрофен	0,00
Кетопрофен	0,916
Напроксен	0,833
Набуметон	0,500
Похідні оксикамів	
Піроксикам	0,750
Мелоксикам	0,964
Похідні інших груп	
Німесулід	0,923
Целекоксиб	0,750
Лорноксикам	1,000
Рофекоксиб	0,500
Ацеклофенак	0,660
Діацереїн	0,666

Несуттєво поступаються їм у конкуренції фірми-виробники л/з за МНН: індометацину (0,800), дексібупрофену (0,750), напроксену (0,833), піроксикаму (0,750) і целекоксибу (0,750) (табл. 1).

Наведемо приклад розрахунку коефіцієнта напруженості для похідних ацетилсаліцилової кислоти: кількість лікарських засобів, зареєстрованих в Державному реєстрі – 24, кількість в прайсі компанії БаДМ – 16 (українського виробника – 7, іноземного виробника – 9). Тому $K_{vi} = 16-1/15 = 0,937$.

Висновки

1. Проведені маркетингові дослідження фармацевтичного ринку нестероїдних протизапальних лікарських засобів свідчить про їх досить широкий асортимент. У забезпеченні досліджуваного сегмента ринку більш значну частку становлять іноземні фірми-виробники порівняно із вітчизняними, що створює перспективу освоєння їх виробництва на території України.

2. Найвища конкуренція спостерігається серед фірм, які випускають препарати похідних фенілоцтової, фенілпропіонової кислот і оксикамів.

Результати маркетингових досліджень сучасного фармацевтичного ринку НПЗЗ можуть бути використані при формуванні оптимального і раціонального асортименту НПЗЗ в аптеках, що сприятиме кращій рентабельності роздрібною аптечної мережі.